1.10.2026

Eduskunnan ympäristövaliokunnalle

HE 175/2026 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2027

Elinkeinoelämän keskusliitto EK kiittää eduskunnan ympäristövaliokuntaa mahdollisuudesta lausua esityksestä valtion talousarvioksi ja kunnioittavasti toteaa seuraavaa:

EK on sitoutunut EU:n ja Suomen ilmastotavoitteisiin sekä 1,5 asteen mukaiseen ilmastopolitiikkaan. Lisäksi suomalainen elinkeinoelämä on laajasti sitoutunut luontokadon pysäyttämiseen ja globaalin Kunming-Montrealin luontosopimuksen tavoitteisiin. EK näkee luonnon monimuotoisuuden talouden ja liiketoiminnan elintärkeänä pohjana, sillä luontokato muodostaa merkittäviä riskejä yritysten toiminnalle.

Suomi on ottanut edelläkävijän roolin hyvin kunnianhimoisella ilmastoneutraalisuustavoitteellaan vuodelle 2035. EK näkee yritykset ilmastonmuutoksen ja luontokadon torjunnan ytimessä, koska ne omien päästöjen vähentämisen lisäksi tarjoavat päästöjä vähentäviä ratkaisuja muille, myös yli Suomen rajojen. Elinkeinoelämä on muun muassa laajalla tiekarttatyöllään vahvasti tavoittelemassa Suomen hiilineutraalisuutta vuodelle 2035 ja tukemassa luontokadon pysäyttämistä Suomessa. Tiukatkin ilmasto- ja ympäristötavoitteet on mahdollista saavuttaa yritysten kilpailukyky ja kansalaisten ostovoima säilyttäen Suomessa ja Euroopassa, mutta politiikkaohjauksen on oltava johdonmukaista ja ennakoitavaa.

Elinkeinoelämä painottaa, että samalla kun päästöjä vähennetään, on huolehdittava yritysten mahdollisuudesta investoida ja pärjätä kansainvälisessä kilpailussa: vähennetään päästöjä kustannustehokkaasti, markkinaehtoisesti ja teknologianeutraalisti, pitkäjänteistä ja ennustettavaa ilmastopolitiikkaa harjoittaen. Tämän tulisi heijastua myös valtion talousarviossa.

EK pitää tärkeänä, että vuoden 2027 talousarvio tukee alkaneen talouskasvun vahvistumista ja toimeenpanee johdonmukaisesti jo päätetyt kilpailukykyä, investointeja ja työntekoa vahvistavat uudistukset. Talousarvion yleislinja on tältä osin oikeansuuntainen.

Elinkeinoelämän keskusliitto EK
PL 30 · Eteläranta 10, 00131 Helsinki · Puhelin 09 42020
etunimi.sukunimi@ek.fi · www.ek.fi · Y-tunnus 1902799-1 · Kotipaikka Helsinki

Erityisen myönteisiä ovat yhteisöverokannan alentaminen 18 prosenttiin, työn verotuksen keventäminen ja indeksitarkistukset, yrittäjyyttä ja kasvuyrityksiä tukevat veromuutokset kuten osakeoptioiden verotuksen kehittäminen sekä sitoutuminen tutkimus- ja kehittämisrahoituksen tavoitteeseen.

Suomen julkisen talouden rakenteellinen alijäämä on kuitenkin edelleen vakava, eikä talouskasvu riitä kääntämään julkista taloutta kestävälle uralle. Valtiontalouden alijäämä on 12,4 miljardia euroa ja valtionvelan korkomenot kasvavat 4,4 miljardiin euroon. Vaikka alijäämä pienenee edellisvuodesta ja vuonna 2027 pannaan toimeen merkittävä määrä aiemmin päätettyjä sopeutustoimia, velkaantuminen jatkuu liian nopeana.

EK tukee voimakkaasti tavoitetta julkisen talouden tervehdyttämiseksi. Vakaa toimintaympäristö on yrityksille ensiarvoisen tärkeä. Siksi julkisen talouden hoidon tavoitteista ja pelisäännöistä saavutetusta yhteisymmärryksestä on pidettävä kiinni. EK:n näkemyksen mukaan tarvittava sopeutus on toteutettava ensisijaisesti menoja ja niiden kasvua hillitsemällä, julkisen sektorin tuottavuutta parantamalla ja talouden kasvupotentiaalia vahvistamalla.

EK:n lausunto: teemana ympäristön- ja luonnonsuojelu

Vuoden 2027 talousarvioesityksessä hiilineutraalisuuteen liittyviä tavoitteita edistetään yhteensä n. 2,2 mrd. eurolla. Tämä on n. 214 milj. euroa vähemmän kuin v. 2026 toinen lisätalousarvio mukaan lukien.

Uusiutuva energia ja energiatehokkuus -kokonaisuuden osalta määrärahat alenevat merkittävästi, eli n. 235 milj. eurolla vuodesta 2026. Tätä EK pitää valitettavana, sillä energiamurroksen etenemisen vauhdittaminen Suomessa edellyttäisi lisäpanostuksia erityisesti korkean teknologiariskin investointeihin, joiden avulla uusien vähäpäästöisten ratkaisujen varaan rakentuvien investointien ja ratkaisujen arvoketjujen syntymistä Suomeen voitaisiin vauhdittaa. Energiatuen määrärahojen vähennystä edellisestä vuodesta selittää määräaikaisen elpymis- ja palautumissuunnitelman rahoituksen poistuminen elpymisvälineen toteutusvaiheen päättyessä.

Luonnon monimuotoisuus- sekä vesien- ja ympäristönsuojelu -kokonaisuuden määrärahatason arvioidaan nousevan hieman edellisvuodesta ollen n. 138 milj. euroa. Kasvua selittää mm. metsien monimuotoisuuden toimintaohjelmaan (METSO) tehdyt lisäykset. Luontokadon ehkäisyn ja luonnon monimuotoisuuden hupenemisen kannalta EK pitää näitä panostuksia kannatettavina.

Talousarvioesityksessä Ympäristön- ja luonnonsuojelu -lukuun on budjetoitu ympäristön- ja luonnonsuojelua edistävään toimintaan hallinnonalalla ja ympäristötehtäviä aluehallinnossa hoitavissa virastoissa pääosin käytettävät määrärahat. EK katsoo, että erityisesti ympäristöluvitukseen liittyvien viranomaisten resursoinnin riittävästä tasosta on tärkeä huolehtia, jotta lupakäsittelyjen sujuvuus ei muodostuisi pullonkaulaksi investoinneille.

EK pitää tärkeänä luvun tavoitteita jatkaa toimenpiteitä luontokadon pysäyttämiseksi, edistää ennallistamisasetuksen ja kansallisen ennallistamissuunnitelman sekä luonnonsuojelulain tehokasta toimeenpanoa ja sen tavoitteiden valtavirtaistamista, sekä tavoitetta edistää vapaaehtoisen ekologisen kompensaation ja luonnonarvomarkkinoiden käyttöönottoa. EK pitää vapaaehtoista ekologista kompensaatiota sekä luonnonarvomarkkinoiden synnyn vauhdittamista tärkeinä, markkinaehtoisina työkaluina luontokadon hillitsemiseen ja luonnon monimuotoisuuden vahvistamiseen Suomessa.

EK pitää METSO-, HELMI- ja Ahti-ohjelmien jatkoa sekä METSO-ohjelman rahoituksen lisäystä perusteltuna luontokadon ehkäisyn ja ympäristönsuojelun vahvistamiseksi.

Muut teemaan liittyvät huomiot

Petteri Orpon hallituksen tavoitteena on tehostaa ympäristölupien ja ympäristöllisten arviointien käsittelyä. Tavoitteena on, että investointihankkeiden ympäristöä koskevat lupa- ja arviointimenettelyt etenevät sujuvasti ympäristönsuojelun korkeasta tasosta tinkimättä. Päästöjä ympäristöön vähennetään nollapäästötavoitteen mukaisesti.

Talousarviossa esitetään teollisuuden lupaprosessien etusijamenettelyyn kertaluonteisesti 2 miljoonaa euroa. Tätä EK pitää hyvänä lisäpanostuksena, mutta huomauttaa että erityisesti lunastuslupakäsittelyt ovat ruuhkautuneet ja lisäpanostuksia olisi ollut tärkeä kohdentaa myös lunastuslupakäsittelyjonojen purkamiseen. EK myös kannattaa hallituksen toimia aiheettomiin valituksiin puuttumiseksi mm. etukäteis- ja seuraamusmaksun käyttöönotoksi.

EK pitää positiivisena, että myös kierto- ja biotaloutta edistäviin kehittämistehtäviin ja hankkeisiin on varattu n. 0,5 milj. euroa.
EK pitää perusteltuna, että suunniteltua jäteveron laajennusta ei toteuteta, koska pääosalle veron piiriin ehdotetuille, yksittäisten yritysten tuottamille jätejakeille ei voitu osoittaa riittävästi käyttökohteita.

EK pitää myös hyvänä, että budjettiriihen yhteydessä hallitus ilmoitti käynnistävänsä selvityksen Suomen irtautumisesta fossiilisesta ammoniakista, ammoniakin huoltovarmuuden vahvistamisesta sekä puhtaan

ammoniakin kotimaisen tuotannon ja käytön edellytyksistä, huomioiden samalla kierrätysravinteiden ja biokaasun edistämisen.

EK pitää tärkeänä sitä, että vuonna 2025 voimaan tullut verohyvitys eräille suurille ilmastoneutraaliin talouteen tähtääville investoinneille saa jatkoa esitetyn verohyvityksen muodossa. Edellisen verohyvityksen kannustamana on jo tehty useita investointipäätöksiä, ja vaikka on vielä ennenaikaista arvioida verohyvitysmallin vaikuttavuutta kokonaisvaltaisemmin, voidaan sitä pitää arvokkaana instrumenttina investointien vauhdittamiseksi.

Suomella on erinomaiset edellytykset houkutella puhtaan siirtymän investointeja ja vauhdittaa siten talouden kasvua, mutta Suomi kilpailee puhtaan siirtymän investoinneista muiden valtioiden kanssa, ja monissa näissä valtioissa on käytössä vastaavia tai huomattavasti avokätisempiä tukijärjestelmiä. Verohyvitys vahvistaakin Suomen houkuttelevuutta investointikohteena ja edistää siinä mainittujen investointien aloittamista.

Julkisen talouden suunnitelmassa energiaintensiiviselle teollisuuden tärkeä sähköistämistuki päättyy vuoteen 2026. EK pitää tätä vahingollisena. Sähköistyminen on merkittävässä roolissa, kun halutaan eroon fossiilisista polttoaineista. Sähköistämistuki pohjaa komission valtion tuen suuntaviivoihin päästökaupan epäsuorista kustannuksista vuosille 2021–2030. Sähköistämistuki vähentää hiilivuodon ja investointivuodon riskiä eli tuotannon siirtymistä pois Suomesta EU:n ulkopuolelle ja päästöjen kasvamista. Samalla sähköistämistuki tasoittaa viennin kilpailutilannetta, etenkin kun energiakriisien edessä suuntaus Euroopassa valitettavasti on ollut kansallisten teollisuuden energiatukien käyttöä lisäävä.